

DŘÍVE A DNES – SOUČASNOST A MINULOST V NAŠEM ŽIVOTĚ

MÍSTO: zahrada školy

VĚK: ZŠ, I. stupeň

ČAS: 4 × 45 minut

CÍLE: Poznat rozmanitost přírody, zákonitosti a děje, lidové tradice, zvyky a řemesla regionu, významné svátky a dny, podpořit vztah dětí k místu, rozvoj přírodovědných, matematických a čtenářských gramotností.

TEMATICKÉ ZAMĚŘENÍ: Rozvoj přírodovědné gramotnosti a polytechnických dovedností.

Přínosem projektového dne (PD) pro pedagogy je rozvoj kompetencí v oblasti přípravy a vedení projektového vzdělávání, které vede k rozvoji osobních a sociálních kompetencí dětí. Realizace PD podpoří motivaci a poskytne inspiraci jak začít s výukou venku prostřednictvím praktických ukázek činností, vč. návodů, pracovních listů a pomůcek.

MODEL: Společné plánování – společná výuka – společná reflexe pedagogů ZŠ a odborníka z praxe (lektora EVVO).

Přínosem projektového dne pro žáky je aktivní pobyt venku v přímém kontaktu s přírodou, získání vztahu k místu a přírodě, rozvoj přírodovědných, polytechnických, čtenářských a matematických dovedností, znalostí i návodů na environmentálně odpovědné jednání.

- Děti jsou vedeny k samostatnému zpracování určitých úkolů či řešení problémů spjatých s životní realitou.
- Děti spolupracují na dosažení cíle projektu, který je představován konkrétním výstupem (= výrobek, pracovní list, praktické řešení problému apod.).
- Učí se samostatnému řešení úkolů, vzájemné spolupráci, odpovědnosti, využívání svých znalostí, práci s různými informačními zdroji a řešení problémů, rozvíjí své komunikační dovednosti, tvořivost, aktivitu a fantazii.
- Projekt má podobu integrovaných témat.

Projektový den má podobu 3 a více stanovišť, kdy děti postupně všechna obejdou a s využitím svých znalostí a dovedností, samostatně či ve spolupráci ve dvojici/skupině řeší zadané úkoly. Lektori Lísky a pedagogové školy působí jako průvodci, zadávají činnosti, pomohou s pomůckami a řešením, podle potřeby dětí. Začíná seznámením a úvodní motivací, končí zpětnou vazbou a náměty k dalším aktivitám po projektovém dni.

Stanoviště a aktivity volíme podle ročního období, počasí, počtu dětí.

Výstupem je **záznamový list** se záznamem úkolů, vyřešené úkoly, pracovní listy a výrobky.

SEZNAM AKTIVIT

ÚVODNÍ MOTIVACE, SEZNÁMENÍ

TÉMA: Místo, kde žijeme, současnost a minulost v našem životě

ANOTACE ČINNOSTI:

Úvodní motivace – místo, kde žijeme, současnost a minulost v našem životě. Proměny způsobu života – bydlení, předměty denní potřeby. Lidové zvyky, tradice a řemesla. Významné svátky a dny. Obživa, povolání dříve a dnes. Zemědělství dříve a dnes. Počet obyvatel, srovnání.

Podpora vztahu k místu.

Vytvoříme **společnou časovou osu místa, kde žijeme**

Na pomyslnou časovou osu umístíme události, osobnosti a jejich přínos, přidáme budovy, památná místa x moderní stavby a budovy.

Víte kde je v místě nejstarší budova. Kde například dříve byl mlýn, zájezdní hostinec apod.? Kdy byla založena vaše obec?

Zkuste srovnat váš věk s historií obce. Víte, jaké jsou zde stopy vaší rodiny?

Vyzveme děti ke sdílení zvyků a tradic. Znáte nějaké, k jakému ročnímu období se váží? Dodržujete některé?

Znáte místní tradiční řemesla? Jak se říká řemeslníkům, kteří dané řemeslo vykonávají? Např. tkání – tkadlec/tkadlena.

Jaká povolání mají lidé v obci dnes, jak daleko jezdí za prací?

Využití fotografií.

Děti dostanou na cestu po stanovištích **záznamový list**.

POMŮCKY:

- záznamový účastnický list, tužka
- fotografie, údaje a zajímavosti o obci
- obrázky tradic, obrázky řemesel
- karty na označení stanovišť

LEPORELO LISTŮ STROMŮ NAŠÍ OBCE

TÉMA: PODZIM. Listy stromů

ANOTACE ČINNOSTI:

Obce i organice mají své kroniky nebo alba.

Mají je i stromy?

Vyrobíme album/kroniku stromů naší obce/zahrady školy.

Víte, kde roste nejstarší strom? Nebo chráněný či památný strom? Které stromy považujete za nejstarší. Podle čeho to poznáte?

Zkuste později zapátrat.

Album/kronika bude mít podobu leporela. Každý vyrobí jednu stránku. Na připravenou stránku s nalepenou polovinou listu děti dokreslí druhou polovinu listu.

Dbáme na výběr správné barvy pastelky, dokreslení tvaru i barevnosti.

Následně v atlasu nebo klíči dohledají název a dopíší název stromu či keře, případně další informaci. Mohou nakreslit plod.

Stránky pak ve třídě slepí do alba stromů obce.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Poznávání stromů a keřů.

Rozvoj motoriky, podpora kreativity.

POMŮCKY:

- listy A5 s nalepenou polovinou listu ze zahrady (různé druhy)
- pastelky
- atlas nebo klíč stromů

VÝROBA VLASTNÍ HRAČKY

TÉMA: Ptáci, hračka, práce dle návodu

ANOTACE ČINNOSTI:

Děti dříve neměly tolik hraček, nedaly se koupit. A když už je měly, velmi o ně pečovaly a dědily se často po mnoho generací. Většinou je vyrobili rodiče, prarodiče.

Vyrobte si z dostupných materiálů vlastní hračku – textilní hračku „ptáčka“ z připraveného polotovaru.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Vlastnosti materiálu.
Práce podle návodu.
Rozvoj motoriky, podpora kreativity, fantazie, trpělivosti.
Hodnota lidské práce.
Radost z vlastního výrobku.

POMŮCKY:

- předřité šablony
- duté vlákno
- stužky
- nůžky
- fixy na textil

PANENKA/PANÁČEK NAŠÍ BABIČKY

TÉMA: Řemeslo, ruční práce

ANOTACE ČINNOSTI:

Vyrobte si z dostupných materiálů panenku

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Rozvoj dovedností a znalostí.
Využití přírodních materiálů.
Vztah k ruční práci a řemeslu.

POMŮCKY:

- plátno
- provázky
- stužky
- nůžky
- klacíky

PRÁCE S PŘÍRODNÍMI MATERIÁLY

TÉMA: Řemeslo, ruční práce

ANOTACE ČINNOSTI:

Ukázka provaznictví, výrobek z kůry, ze slámy apod.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Vlastnosti materiálu.
Práce podle návodu.
Vztah k ruční práci a řemeslu.
Práce s nástroji. Hodnota lidské práce.
Rozvoj trpělivosti a motoriky.

POMŮCKY:

- materiál
- nářadí

PRÁCE SE DŘEVEM, VÝROBA HOLUBIČKY

TÉMA: Řemeslo, ruční práce

ANOTACE ČINNOSTI:

Dřevo je tradiční materiál.

Kde všude se používá? Znáte nějaké řemeslo?

Vyrobte si vlastní výrobek. Práce podle pokynů. Dřevěná holubička.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Vlastnosti materiálu.

Práce podle návodu.

Práce s nástroji.

Hodnota lidské práce.

Vztah k ruční práci a řemeslu.

Radost z vlastního výrobku.

Rozvoj trpělivosti a motoriky.

POMŮCKY:

• materiál

• nářadí

ZPRACOVÁNÍ OVČÍ VLNY, PŘEDENÍ NA KOLOVRÁTKU

TÉMA: Řemeslo, nácvik postupu

ANOTACE ČINNOSTI:

Předení vlny je tradiční valašské řemeslo.

Děti si zkusí **kramplování vlny a předení na kolovrátku.**

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Vlastnosti materiálu.

Práce podle návodu.

Rozvoj trpělivosti, motoriky.

Využití ovčí vlny.

Hodnota lidské práce.

Radost z vlastního výrobku.

POMŮCKY:

• kolovrátek

• vlna

VZORNÍČEK VLN

TÉMA: Zvířata poskytující vlnu

ANOTACE ČINNOSTI:

U nás i ve světě jsou zvířata poskytující člověku vlnu.

Díky tiskátkům, obrázkům, hmatníkům i figurkám se děti hravou formou seznámí s ovčí Merino, Valaškou, Kašmírskou kozou, Angorským králíčkem nebo Jakem.

Společně si pak v kresleném kvízu vše připomenou.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Rozmanitost živočišných vláken, pozorování

barevnosti, jemnosti a délky vláknů.

POMŮCKY:

• tiskátka

• obrázky

• figurky

• hmatník

BARVENÍ VAJÍČEK A PŘÁNÍ KE SVÁTKŮM JARA

TÉMA: JARO. Tradice, zvyky, v období Velikonoc

ANOTACE ČINNOSTI:

Vajíčko jako symbol obnovy – výroba barvené kraslice pomocí barviv, která měli k dispozici i naši předkové (**červená řepa**, ořechové slupky, **červené zelí**, **cibulové slupky**...) Otisk prvních jarních listů = snadný k výrobě i pro nejmenší.

V průběhu vaření kraslic v barvicí lázni si vyrobíme **přání ke svátkům Jara** – tato aktivita podporuje sdílení a navazuje na tradici rozesílání pohlednic a přání během svátečních dnů. Používat budeme **bramborová tiskátka** a barvu na bázi přírodních pigmentů. Pár tahů štětcem a velikonoční kuřátko je tady!

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Rozvoj trpělivosti, motoriky, fantazie.

Využití přírodních materiálů, rostlinných barviv, která děti běžně obklopují.

Reflexe – odkud se berou barviva?

Znovupoužití/recyklace materiálů (punčochy, brambory již nevhodné ke konzumaci)

Vztah k ruční práci a řemeslu.

Hodnota lidské práce.

Radost z vlastního výrobku.

POMŮCKY:

- bílá vajíčka
- štětce
- přírodní barvy
- čerstvé jarní rostliny (lístky)
- bramborová tiskátka
- čtvrtky na přáníčka
- odložky/ubrusy

VÝROBA MALÉ MORENY – VÍTÁNÍ JARA

TÉMA: JARO. Tradice, zvyky, ruční práce v období Velikonoc

ANOTACE ČINNOSTI:

Lidé dříve žili mnohem více v souladu s přírodou. Na jaro se velmi těšili. Po měsících tmy, chladu a často i hladu přišlo světlo, sluníčko, teplo a probouzela se příroda. Před Velikonocemi, na Smrtnou neděli, chodívala děvčata vynést Morenu.

Vyrobte si z dostupných materiálů „morenu“ – symbol odcházející zimy, tak jak to dělávaly naše babičky.

Využití zbytků látek, dřeva, ovčí vlny.

Propojení aktivit a materiálů v programu.

Společný čas při tvoření a vyrábění – inspirace na čas s rodiči.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Vlastnosti materiálu.

Práce podle návodu.

Rozvoj trpělivosti, motoriky, fantazie.

Využití přírodních materiálů.

Vztah k ruční práci a řemeslu.

Hodnota lidské práce.

Radost z vlastního výrobku.

POMŮCKY:

- plátno
- provázky
- ovčí vlna
- stužky
- nůžky
- klacíky

PODZIMNÍ LUCERNIČKA

TÉMA: PODZIM, ubývání světla

ANOTACE ČINNOSTI:

Děti si vyrobí lucerničku pro dlouhé podzimní večery. Vyrobené **lucerničky ze sklenic od zavařenin** a opadaného listí stromů příjemní stále se zkracující dny.

POMŮCKY:

- sklenice
- vylisované listy stromů
- lepidlo Herkules, štětky na lepidlo
- vázací drátek
- svíčka čajovka
- <https://www.i-creative.cz/2015/09/30/podzimni-lucernicka-z-listu-navod/>

PŘÍRODNÍ BARVIVA V ROSTLINÁCH

TÉMA: JARO. Řemeslo a přírodní zdroje materiálů, nácvik postupu

ANOTACE ČINNOSTI:

Barvíři ke své práci potřebují barviva.

Ti barvíři, kteří pracují s přírodními barvivy, je nacházejí v přírodě. Sběr rostlin, technika přímého tisku rostlinou a chemická reakce prokazující přítomnost skupiny barviv zvané třísloviny. Koláž jarního listí.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Materiály přírodního původu a jejich využití v řemeslné výrobě.
Rozvoj dovedností a znalostí.
Rozvoj motoriky, podpora kreativity, fantazie, trpělivosti.
Vztah k ruční práci a řemeslu.
Hodnota lidské práce.

POMŮCKY:

- papírové kartony
- kovové předměty
- ocet
- mladé lístky
- kladiva gumová
- mísy s vodou

POKLADY Z PŮDY

TÉMA: Historie, předměty a jejich použití

ANOTACE ČINNOSTI:

Seznámení s dobovými předměty.

Naši předkové měli doma různé pomocníky, které ulehčovaly práci. Děti poznávají předměty používané dříve v domácnosti a v zahradě.

Určují název – přiřadí název k předmětu, přemýšlí, jak se předmět používal.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Vztah k historii, rozvoj komunikace, objasňování slov, podpora fantazie.

POMŮCKY:

- předměty z půdy
- názvy předmětů

KDO TU BYDLÍ?

TÉMA: Číslo venku

ANOTACE ČINNOSTI:

Seznámení s tím, co je demografie – srovnání počtu obyvatel dříve a dnes.

Zalidnění v obci – je v obci více nebo méně obyvatel než před 100 lety? Proč tomu tak je?

Četnost příjmení – kolik lidí se stejným příjmením v obci znáš?

Vede se někde přehled o počtu obyvatel, příjmení, narození či úmrtí? Kde to najdete?

Věkový průměr. Jak se počítá?

Děti se bez použití slov seřadí od nejmladšího po nejstaršího, rozhoduje i měsíc, případně den.

Jaký je věkový průměr vaší třídy, rodiny. Číslo zapíšte, např. na kamínky.

Spočítejte kolik roků celkem je ve vaší skupině/třídě, kolik u vás doma? Číslo zapíšte, např. na kamínky.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Číslo 1–1000.

Zápis čísla.

Využití vlastních znalostí.

POMŮCKY:

- data, informace
- kamínky
- fixy

HISTORIE RODU, ČÍSELNÁ OSA

TÉMA: Číslo venku

ANOTACE ČINNOSTI:

Podíváme se do historie, po časové ose do minulosti. Připomeneme si **zajímavé a významné události**. Znáte nějakou? Kde můžete získat informace?

Vytvoříme si časovou osu Valašska – co se kdy událo.

Děti doloží obrázky nebo názvy událostí, zkusí doplnit, co znají.

Děti vytvoří vlastní časovou osu – namalují své životní události (narození, první krok, první kolo, lyže, vstup do MŠ, vstup do ZŠ, narození sourozence apod.).

DALŠÍ VARIANTA ÚKOLU:

Když by se narodili, například v roce 1945 – kolik by vám bylo dnes let? Trénujeme dopočítávání.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Číselná osa.

Přechod přes desítku, odčítání formou dopočítávání.

Znalost historie.

Práce s údaji.

Využití vlastních zkušeností a znalostí.

POMŮCKY:

- PL 10 Historie rodu – časová osa historie Valašska
- provázek
- obrázky, fotografie

VALAŠSKÝ ROK, ČÍSELNÁ OSA

TÉMA: Čísla venku

ANOTACE ČINNOSTI:

Připomeneme si **tradice a zvyky na Valašsku**.

Vyberte si obrázek, který ilustruje tradici a přiřaďte ji k danému měsíci.

Znáte další tradice a zvyky? Do kterého měsíce patří?

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Číselná osa.

Znalost tradic.

Práce s údaji.

Využití vlastních zkušeností a znalostí.

POMŮCKY:

- PL 11 Valašský rok – karty měsíců v roce
- fotografie/obrázky tradic a zvyků

PŘÍBĚH Z VALAŠSKA

TÉMA: Písmena venku

ANOTACE ČINNOSTI:

Jaká je historie Valašska?

Děti si vylosují 3 slova – vytvoří větu/příběh.

Základem jsou karty se 3 klíčovými slovy z historie Valašska. Pracují samostatně nebo ve dvojici. Větu s využitím slov řeknou ve skupině. Mohou zapsat do sešitu.

DALŠÍ VERZE:

Pro tvorbu vět a příběhů využijeme hru Story Cubes.

Pro starší: Ze slov vytvoří větu tázací, rozkazovací, oznamovací.

Využijeme kamínky se znaménky, které používáme na konci věty – vylosují si a řeknou podle toho větu.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Rozvoj slovní zásoby, tvorba textu, popis.

Tvorba vět, druhy vět.

Mluvený projev.

Vyprávění.

Práce s informacemi.

POMŮCKY:

- PL 12 Příběh z Valašska – karty se slovy z historie Valašska
- ilustrační foto či obrázek prvku z historie Valašska (ovce, bača, zbojník, četník, šohaj, fojt, cerečka, pohanka, frgál, hafery, krpce, kroj)
- kameny se znaménky
- kostky Story Cubes

VALAŠSKÝ JAZYK

TÉMA: Písmena venku

ANOTACE ČINNOSTI:

Seznámení s dialektem – nářečím. Jaké se používá tady u nás?

Znáte nějaká slova? Znáte jiná nářečí?

Použij ve větě co nejvíce valašských slov – viz karty. Děti tvoří ve dvojici věty a doplní co nejvíce slov. Slova musí objasnit.

Objasnění slov dle valašského slovníku.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Práce se slovníkem, práce s abecedou.

Poznání jazyka.

POMŮCKY:

- PL 12 Příběh z Valaška – karty se slovy z historie Valaška
- slovník

POVĚSTI O NAŠÍ OBCI/KRAJI

TÉMA: Písmena venku

ANOTACE ČINNOSTI:

Ukázka textu z knihy pověstí.

Děti dostanou kartičku s krátkým textem, ten přečtou a pomocí přírodnin vytvoří obraz – koláž příběhu / komiks.

Příběhy můžeme doplnit obrázkem, fotografií.

Děti přiřadí správný text ke správnému obrázku.

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE:

Tiché i hlasité čtení.

Porozumění textu, práce s informacemi

Tvořivá činnost s literárním textem – volná reprodukce = výtvarné vyjádření

POMŮCKY:

- texty pověstí, knihy
- obrázky

ZÁVĚR – REFLEXE, ZPĚTNÁ VAZBA V KOMUNITNÍM KRUHU

ANOTACE ČINNOSTI:

Připomenutí současnosti a minulosti místa, kde žijeme.

Hodnocení, připomenutí úkolů.

Co se líbilo, co nového se dozvěděly, co už věděly, co bylo zajímavé, co je překvapilo, co si vyzkouší doma, co bylo těžké?

Výzva k dalšímu poznávání současnosti a minulosti obce:

- Mapování budov v obci – cesta do minulosti, od nejnovější po nejstarší budovu. Změnilo se jejich využití?
- Mapování památek.
- Obecní kronika – texty z určitého období, porozumění textu.
- Vytvoření naučné stezky, questu.
- Vytvoření jednoduchého průvodce pro návštěvníky – mapa místa, legenda, tipy kam jít.
- Mapování zalesnění – druhy dřívě a dnes, zalesněné plochy dřívě a dnes.
- Mapování stromů – památné, chráněné, staré stromy. Původní dřeviny.
- Mapování původních a současných plodin. Srovnání zemědělství dřívě a dnes.
- Mapování původních jídel – společná třídní/školní kuchařka, recepty, fotografie, ilustrace.
- Slovníček místního nářečí.
- Seznam písniček – společný třídní/školní zpěvníček.
- Přehled významných osobností (kultura a umění, historie, sport, vynálezy atd.)
- Babičko, dědečku, vyprávěj – časová osa obce. Rodinná kronika.
- Demografie – srovnání počtu obyvatel dřívě a dnes. Spočítat četnost příjmení.

Rozloučení.